

ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МЕРЕЖІ ПІДТРИМКИ ТАЛАНТУ: ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлено процесуальний аспект діяльності Європейської мережі підтримки таланту як одного з найпотужніших координаційних центрів у сфері освіти обдарованих і талановитих. Окреслено роль Європейської ради з високих здібностей у створенні зазначеної мережі. З'ясовано, що функціонування Європейської мережі підтримки таланту передбачає наявність двох типів учасників, що представляють різні рівні прийняття рішень – Європейських талант-центрів (національний / регіональний рівень) та Європейських талант-пунктів (місцевий рівень).

Ключові слова: обдаровані й талановиті, освіта, підтримка, мережа, Європейська мережа підтримки таланту.

Постановка проблеми. В умовах побудови конкурентоздатної національної освітньої системи надзвичайно актуальним є розвиток інтелектуального та творчого потенціалу громадян, що є запорукою економічного добробуту країни. Європейська спільнота виражає занепокоєння щодо зростаючого дефіциту розкритих талантів, про що йдеться в письмовій Декларації Європейського парламенту «Про підтримку талантів в Європейському Союзі» (Written declaration on the support of talents in the European Union) [5]. Наголошується також, що обдарованість є підґрунтям для запровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності держави, а тому всі країни-члени Європейського Союзу мають вжити заходів щодо надання всебічної підтримки обдарованим і талановитим, у тому числі й підготовки високоякісних педагогічних кадрів до роботи з зазначеними категоріями.

Отже, пріоритетного значення в цьому контексті набуває об'єднання зусиль усіх зацікавлених в освіті обдарованих і талановитих сторін, зокрема через інноваційні мережі різних рівнів.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема освіти обдарованих і талановитих уже тривалий час привертає увагу вітчизняних та зарубіжних науковців. На особливу увагу в межах нашої наукової розвідки заслуговують праці, присвячені вивченню зарубіжного досвіду освіти й педагогічної підтримки обдарованих і талановитих осіб таких науковців, як О. Антонова, О. Бевз, А. Біда, О. Бочарова, В. Волик, М. Гальченко, Ю. Гоцуляк, Н. Дроботенко, С. Єрмаков, М. Міленіна, Л. Попова, А. Сбруєва, В. Стрижалковська, П. Тадеєв, Н. Теличко та ін. Незважаючи на значну кількість праць із означеної проблеми, досвід діяльності європейських інноваційних мереж у сфері освіти обдарованих і талановитих поки що не став предметом спеціального дослідження.

З огляду на такі міркування **мета статті** полягає у висвітленні процесуального аспекту діяльності Європейської мережі підтримки таланту як одного з найпотужніших координаційних центрів у сфері освіти обдарованих і талановитих.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах підвищення інтересу до освіти обдарованих і талановитих зумовило необхідність пошуку нових технологій навчання, запровадження низки науково-дослідних та навчальних програм, збільшення кількості об'єднань батьків талановитих дітей тощо. З метою допомоги в розкритті потенціалу

обдарованих і талановитих осіб різного віку з різних країн у 1987 році було створено неурядову організацію з консультативним статусом при Раді Європи – Європейську раду з високих здібностей (European Council for High Ability – ЕСНА). Упродовж двадцяти п'яти років ЕСНА є координаційним центром, що об'єднує організації у сфері освіти обдарованих і талановитих із Західної та Східної Європи. Головною метою Європейської ради з високих здібностей є обмін інформацією серед усіх зацікавлених у процесі надання послуг обдарованим і талановитим сторін – освітян, дослідників, психологів, батьків та самих обдарованих осіб.

Основними формами обміну інформацією в межах Європейської ради з високих здібностей стали: конференції ЕСНА (починаючи з 1988 року проводяться один раз на два роки), симпозиуми ЕСНА під час конференцій, що проводяться іншими організаціями в межах усієї Європи (декілька разів на рік), незалежні ЕСНА семінари та майстер-класи, видання щоквартального бюлетеня та наукового журналу.

З метою посилення підтримки міжнаціонального та міжрегіонального обміну прогресивним досвідом практичної діяльності та науковими ідеями у сфері освіти й підтримки обдарованих і талановитих у травні 2014 року Європейська рада з високих здібностей ініціювала створення Європейської мережі підтримки таланту (European Talent Support Network), основними завданнями якої визначено:

- збільшення допомоги обдарованим молодим людям у межах Європи;
- активізація наукових досліджень у сфері освіти обдарованих і талановитих та допомога в упровадженні результатів наукових досліджень;
- розширення меж обміну кращим досвідом у зазначеній сфері;
- сприяння збільшенню кількості членів ЕСНА через підвищення поінформованості освітян, талановитих осіб різного віку та інших зацікавлених сторін щодо напрямів і результатів діяльності даної організації;
- представництво інтересів обдарованих і талановитих під час формування освітньої політики на європейському та національному рівнях [3].

Ідея створення Європейської мережі підтримки таланту отримала схвалення не тільки більшості членів ЕСНА та інших організацій у сфері освіти обдарованих і талановитих у країнах Європи, але й дістала підтримку (як фінансову, так і політичну) Європейського парламенту та Європейської комісії.

Ініціатори створення Європейської мережі підтримки таланту наголошують, що ця мережа не виконуватиме функції Європейської ради з високих здібностей. Натомість, головною функцією даної мережі є налагодження взаємодії між організаціями, залученими до освіти обдарованих і талановитих, діяльність яких підтримується, регулюється або керується Європейською радою з високих здібностей. Вузлами мережі, за твердженням ініціаторів її створення, можуть бути дошкільні, загальноосвітні, вищі навчальні заклади та інші освітні інституції [2].

Погоджуючись із твердженням першого президента ЕСНА Дж. Фрімен, зазначимо, що «інноваційні мережі, що об'єднують талановиту молодь, дозволяють їй динамічно взаємодіяти з однодумцями на різних рівнях, зокрема обмінюватися знаннями, розвивати пізнавальний інтерес та соціальні стосунки. Без мережевої взаємодії кожна талановита особа перебуває в ізоляції, обмежена власним досвідом. Мережування передбачає не тільки

дистанційне спілкування за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, але й живе спілкування у сприятливій для дискусій атмосфері. Вміння творчо використовувати знання дозволяє талановитій та обдарованій молоді впевнено визначати перспективи розвитку власних ідей та досягати поставлених цілей. Мережева взаємодія талановитої молоді усуває кордони на шляху отримання знань на користь кожному її учаснику» [1].

Розглядаючи процесуальний аспект діяльності Європейської мережі підтримки таланту, вважаємо за доцільне окреслити роль ЕСНА у її формуванні, зокрема:

- визначення та схвалення Генеральною асамблеєю ЕСНА стратегії розвитку цієї інноваційної мережі;
- обрання Генеральною асамблеєю ЕСНА Акредитаційного комітету Європейських талант-центрів;
- включення до порядку денного зборів Генеральної асамблеї ЕСНА звітів про роботу Акредитаційного комітету, а також перегляд критеріїв відбору талант-центрів, що можуть входити до інноваційної мережі, в разі необхідності;
- фандрайзинг;
- організація зустрічей представників Європейських талант-центрів і Європейських талант-пунктів з метою обміну інноваційним досвідом з теоретичних і практичних питань освіти й підтримки обдарованих і талановитих під час конференцій ЕСНА;
- представництво інтересів обдарованих і талановитих на європейському рівні, зокрема в Європейському парламенті та Європейській комісії [3].

Підкреслимо, що функціонування Європейської мережі підтримки таланту передбачає наявність двох типів учасників, що представляють різні рівні прийняття рішень – Європейських талант-центрів (European Talent Centres) та Європейських талант-пунктів (European Talent Points). Національний / регіональний рівень представлений Європейськими талант-центрами, що виступають «вузлами» мережі, в той час як місцевий рівень представлений Європейськими талант-пунктами («концентраторами» мережі). Передбачається, що в кожній країні ЄС функціонуватиме принаймні один Європейський талант-центр. Значимо, що Європейський талант-центр являє собою організацію або структурний підрозділ організації, що займається освітою обдарованих і талановитих. Слід наголосити, що організація низки талант-центрів в окремих європейських країнах, які потім увійшли до складу Європейської мережі підтримки таланту як «вузли», передувала її створенню.

Європейські талант-центри реєструються Акредитаційним комітетом ЕСНА, обраним Генеральною асамблеєю Ради з її членів. До складу Акредитаційного комітету входять члени Загального комітету Європейської ради з високих здібностей.

Другий тип учасників – Європейські талант-пункти – реєструються Європейськими талант-центрами і можуть охоплювати: освітні інституції різних рівнів (дошкільні, початкові, середні, вищі навчальні заклади); освітніх політиків, які опікуються проблемами обдарованих і талановитих; бізнесові структури, діяльність яких спрямована на підтримку обдарованих і талановитих молодих людей, їх батьків, учителів, наставників тощо.

Європейські талант-центри мають відповідати таким вимогам:

- 1) досвід (не менше одного року) координації діяльності з підтримки обдарованих і талановитих осіб (мінімум 10 тисяч);
- 2) не менше двох штатних працівників, які мають виконувати перелічені нижче функції:

- надання високоякісної інформації з теоретичних і практичних питань у сфері освіти обдарованих і талановитих;
- облік діяльності з підтримки обдарованих і талановитих у країні (регіоні), включаючи реєстрацію, допомогу і координацію діяльності Європейських талант-пунктів та розповсюдження даної інформації в мережі Інтернет (зокрема, у вигляді Мапи підтримки таланту (Talent Support Map) у регіоні);
- співпраця з іншими Європейськими талант-центрами та ЕСНА;
- координація спільних проектів, міжнародних подій, проведення Дня таланту та інших заходів у сфері підтримки обдарованих і талановитих;
- проведення зустрічей із представниками, експертами, талановитою молоддю інших Європейських талант-центрів;
- участь у процесі прийняття рішень з питань освіти й підтримки обдарованих і талановитих на регіональному, національному та наднаціональному рівнях [4].

Зазначимо, що Європейський талант-центр має підтримувати принаймні десять потенційних талант-пунктів у не менш ніж п'яти географічно різних регіонах. Діяльність Європейського талант-пункту характеризується пошуком та підтримкою обдарованих і талановитих осіб, зокрема й допомогою в професійному самовизначенні, проведенням наукових досліджень із проблем, що стосуються обдарованих і талановитих, а також обміном кращим практичним досвідом і результатами цих досліджень з іншими талант-пунктами та іншими зацікавленими сторонами.

Як зазначалося вище, на момент створення Європейської мережі підтримки таланту в європейських країнах функціонувала низка талант-центрів, серед яких першим було засновано Європейський талант-центр у Будапешті (Угорщина). Зазначений талант-центр був створений у 2012 році під егідою Асоціації угорських організацій підтримки таланту (Association of Hungarian Talent Support Organizations). Місією Європейського талант-центру Будапешта стало створення мережевої структури, в межах якої організації або індивіди могли б об'єднати зусилля для досягнення таких цілей:

- надання підтримки обдарованих і талановитих пріоритетної ролі у трансформації освітнього сектору;
- мінімізація плинності обдарованих і талановитих осіб з європейського регіону;
- прискорення обміну інформацією з даної проблеми через інтеграцію в інноваційній мережі ініціатив з підтримки таланту;
- сприяння налагодженню партнерства всіх зацікавлених сторін [4].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що розвиток інноваційних мереж у сфері освіти обдарованих і талановитих є невід'ємною умовою не тільки збільшення кількості обдарованих і талановитих осіб як в окремих європейських країнах, так і в Європейському регіоні в цілому, але й повнішого розкриття їх потенціалу, підвищення самооцінки, що сприятиме посиленню їх конкурентоспроможності на світовому ринку праці.

Зважаючи на той факт, що у статті проаналізовано діяльність однієї мережі – Європейської мережі підтримки таланту – перспективним убачаємо аналіз досвіду інших інноваційних мереж у досліджуваній сфері, а також визначення можливостей творчого використання прогресивних ідей цього досвіду в Україні.

Література

1. European Talent Centre Budapest. Towards a European Talent Support Network III [Electronic resource]. – URL : <http://www.talentcentrebudapest.eu/node/434>.
2. Hornyák B. Preparation of the call for European Talent Centres : second meeting of the ECHA Accreditation Committee [Electronic resource] / B. Hornyák. – URL : <http://www.echa.info/109-preparation-of-the-call-for-european-talent-centres-second-meeting-of-the-echa-accreditation-committee>
3. Tüzes D. Development of a European Talent Support Network Adopted by the General Assembly of the European Council of High Ability [Electronic resource] / D. Tüzes // High ability in Europe. – URL : <http://www.echa.info/101-formation-of-a-european-talent-support-network-adopted-by-the-general-assembly-of-echa>.
4. Fuszek C. Towards a European Talent Support Network : Parliamentary Hearing on the Support of Talents in the EU [Electronic resource] / C. Fuszek, P. Grosschmid, B. Hornyák. – 2013. – 24 p. – URL : http://www.talentcentrebudapest.eu/sites/default/files/eutc_brochure.pdf.
5. Written declaration pursuant to Rule 123 of the Rules of Procedure on the support of talents in the European Union / European Parliament. – 19.11.2012. – 2 p.

М. А. Бойченко

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ЕВРОПЕЙСКОЙ СЕТИ ПОДДЕРЖКИ ТАЛАНТА: ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

В статье освещен процессуальный аспект деятельности Европейской сети поддержки таланта как одного из самых мощных координационных центров в сфере образования одаренных и талантливых. Показана роль Европейского совета по высоким способностям в создании указанной сети. Выяснено, что функционирование Европейской сети поддержки таланта предполагает наличие двух типов участников, представляющих различные уровни принятия решений – Европейских талант-центров (национальный / региональный уровень) и Европейских талант-пунктов (местный уровень).

Ключевые слова: одаренные и талантливые, образование, поддержка, сеть, Европейская сеть поддержки таланта.

М. Boychenko

ACTIVITIES OF THE EUROPEAN TALENT SUPPORT NETWORK: PROCEDURAL ASPECT

The article highlights the procedural aspect of the activities of the European talent support network as one of the most powerful coordinators in the field of gifted and talented people education. The role of the European Council for high abilities in the establishment of this network is outlined. It is found out that functioning of the European talent support network assumes the existence of two types of participants, representing different levels of decision making: European talent centres (national / regional level) and European talent points (local level).

It is noted that the European talent centre is an organization or a structural unit of the organization involved in the education of gifted and talented people. European talent centres are registered by ECHA Accreditation Committee, elected by the General Assembly of the Council from its members. European talent local centers are registered by European talent centers and may include: educational institutions of different levels (preschool, primary, secondary, higher

education); educational policy makers dealing with issues of gifted and talented persons; business structures whose activities are aimed at supporting gifted and talented young people, gifted and talented themselves, their parents, teachers, mentors, etc.

It is concluded that the development of innovative networks in the field of gifted and talented people education is essential not only for increasing the number of gifted and talented individuals in separate European countries and in the whole Europe, but for more complete disclosure of their potential, increasing self-esteem that will strengthen their competitiveness in the global labour market.

The perspective direction for further research can be the analysis of the experience of other innovative networks in the study area, as well as identifying the opportunities for the creative use of progressive ideas on this experience in Ukraine.

Key words: gifted and talented people, education, support, network, European talent support network.

УДК 37.007.45:129.[469.(410.2)

В. В. Вознюк

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗШИРЕНИХ ШКІЛ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

У статті проаналізовано інноваційний потенціал розширених шкіл Великої Британії щодо інтеграції соціальних та освітніх послуг. На основі дослідження наявного стану задоволеності освітньою пропозицією вітчизняних шкіл визначено суттєві невідповідності потребам учнів, батьків та членів громади в цілому. У результаті компаративного аналізу діяльності британських розширених шкіл окреслено можливості впровадження окремих аспектів позитивного британського досвіду в практику українських загальноосвітніх шкіл.

Ключові слова: інноваційний потенціал, розширені школи, інтеграція, соціальні послуги, освітня пропозиція.

Постановка проблеми. В умовах активних соціально-політичних трансформацій в Україні, які охопили всі сфери життєдіяльності особистості, у тому числі й систему освіти (зміни в законодавстві про освіту, варіативність надання освітніх послуг, розмежування компетенцій та владних повноважень у сфері управління освітою, відокремленість соціальних послуг від освітньої сфери) та призвели до значного розриву між потребами учнів, батьків, сімей та громади в цілому. Ці чинники призвели до зниження рівня задоволеності якістю послуг, які надає традиційна школа. Слід зазначити, що світова освітня спільнота намагається подолати зазначену проблему, постійно перебуваючи в науково-дослідницькому пошуці. Так, у британській системі загальної середньої освіти з'явилися інноваційні освітні осередки – розширені школи, які значно диверсифікували традиційну пропозицію загальноосвітнього навчального закладу шляхом надання додаткових соціальних послуг відповідно до потреб членів місцевої громади. Зважаючи на те, що Україна активно рухається в напрямі європейської інтеграції, а також урахуваючи той факт, що вітчизняна школа також не в змозі більше задовольняти постійно змінювані потреби учнів, батьків та громади в цілому, ми вважаємо за доцільне проаналізувати інноваційний потенціал зазначеного типу навчальних закладів та визначити можливості впровадження позитивних